

Lars Vidding: På ryttmästarns tid.

Under högmässan 1791 utlyste prästen i Sorunda Socken allmän vargjakt kommande tisdag. Alla dugliga män hade att infinna sig i ottan i gästgiveriet.

Bild nr

A564

Tid

Sekelskiftet 1800.

Kategori / Plats

Artikel

Motiv

Rån och Vargar

Vägen mot Dalarö var glest befolkad runt år 1800 och det fanns risk för att bli överfallen och rånad, även vargar fanns det många och de var ett skrämmande hot för de som färdades längs Dalarövägen. Först under 1900-talet försvann rädslan för vargen.

Varg i Skandinavien har funnits i betydande utsträckning från istidens slut fram till utrotandet under 1900-talet. Under 1850-talet dödades 1 850 vargar i Sverige.

Vargen har länge betraktats som ett skadedjur, redan på 1200-talet påbjöds vargjakt i de svenska landskapslagarna.

Vargen enade folket för att kämpa mot det hatade djuret.

Varggropar, varggårdar, skallplatser, vargnät, vargsax, jakt m.m. förekom för att minska vargbeståndet.

Redan på medeltida Södermannalagen stadgas att allmogen kallades regelbundet till skallgång. I Södermanland skulle varje fjärding* av ett härad bygga och underhålla fångstanordningar för varg.

År 1830 fick man 9 riksdaler för en varg. Det höjdes undan för undan och på 1860-talet fick man 27 riksdaler för en vuxen varg och 13,50 för en vargunge.

En bra ko värderades 1858 till ca 30 riksdaler.

- * Fjärding betyder fjärdedel. Dalarö tillhörde vid den tiden Sotholms härad. Det området omfattade nuvarande kommunerna Nynäshamn, Haninge och Tyresö, samt Älgö och Gåsö och Nämndö.

Olika sätt att döda varg förr

Varggrop

I varggropens botten slog man ner upptill vässade pålar, täckte över gropens öppning med ris, gräs och mossa samt placerade lockbete på stolpen i gropens mitt.

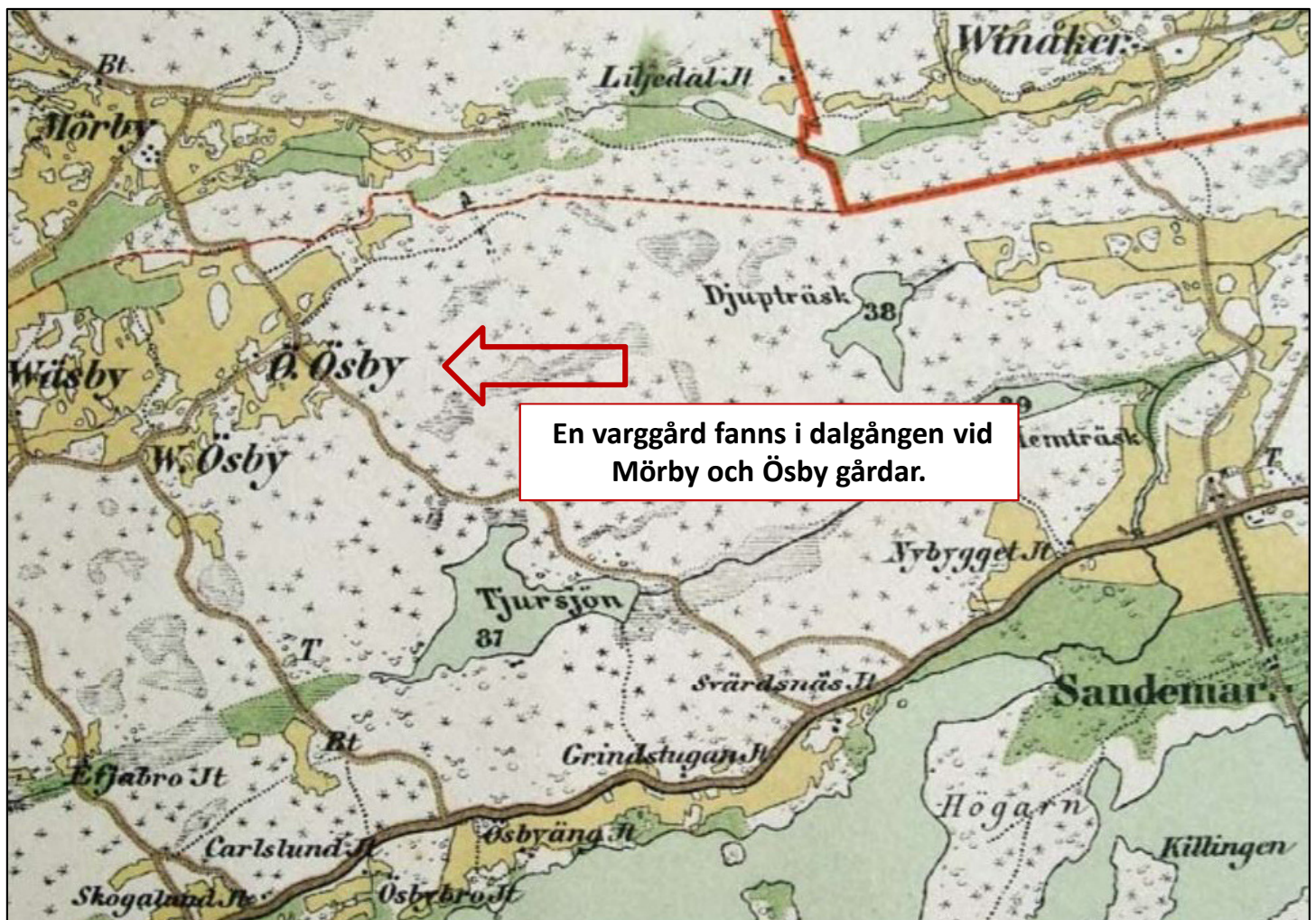
Varggård

För att underlätta för vargarna att hoppa in i hägnaden för att ta lockbetet byggde man språngbrädor på utsidan. På insidan grävde man däremot ett dike så att det skulle bli omöjligt för dem att hoppa ut igen när de väl kommit in. Enda vägen ut ur varggården ledde genom en trätunnel. I botten av denna tunnel var en fångstgrop grävd och när vargarna försökte ta sig ut denna väg fångades de i gropen.

Vargskall / Vargnät

En grop grävdes och täcktes med granris. När vargaskall genomfördes spändes linor från gropen snett ut åt sidorna. Linorna var klädda med jaktlappar i form av tygstycken med målade figurer föreställande hemska djur, ögon och kraftiga färger för att skrämja vargen mot gropen. Ett stort antal personer kallades till jakten för att med nät och påkar "fösa" vargen in mellan linorna och ned i gropen där den kvävdes med en *varga-tjuva* *. Skinnen var värdefullt, därför sköt man inte vargen i gropen.

* *varga-tjuva* = Vargen dödades med förgiftat kött, man använde stryknin.

Mellan 1835-1845 avlivades 10 vargar inom Österhaninge.
Under åren 1834-1860 dödades:
240 rävar, 15 vargar, 20 lodjur, 19 hökar, 1 falk och 2 örnar.

